

**Forundersøgelse af 13.350 m² på Karsholte by Tersløse matr. 2 l forud byggemodning.
Lokalitetsnavn: "Højvang miljølaboratorium".**

SVM01174-1. De første søgegrøfter graves. (foto SVM01174D7)

Indhold

Resumé.....	2
Årsag og evt. sagshistorie	2
Deltager(e)	2
Lokalisering og topografi.....	3
Indmåling	3
Iagttagelsesforhold	4
Metode og beskrivelse	4
Resultater	4
GIS og data.....	Fejl! Bogmærke er ikke defineret.
Vurdering og evt. fremtidige tiltag	6
Anlægsliste.....	7
Fundliste.....	7
Fotoliste.....	7
Tegningsliste	8
Bilag:	
SVM01174-1 Bilag 1 – Genstandsfotos	
SVM01174-1 Bilag 2 – Oversigtsfotos	
SVM01174-1 Bilag 3a-e – Tegninger i fast målestok	
SVM01174-1 Bilag 4 – Oversigtskort	

Resumé

Sydvestsjælland Museum foretog i dagene 26 og 27 marts 2008 en forundersøgelse før bygningen af et miljølaboratorium i Dianalund by.

Undersøgelsen resulterede i 7 forhistoriske anlæg. Det ene af disse 7 anlæg, A7, havde en form og en placering, der gjorde, at vi tolker det som en lertagningsgrube. I dette anlæg blev der fundet keramikskår med en brænding og magring, der daterer den til jernalderen.

Der blev ikke konstateret stolpehuller og egentlige bygningskonstruktioner ved undersøgelsen.

Årsag og evt. sagshistorie

Den 20.02.2008 blev der fra bygherre anmodet om en udtalelse i henhold til museumslovens §25 vedr. tilstedeværelsen af arkæologiske interesser på sagsarealet.

Da der syd og sydøst for sagsarealet dels er registreret en overpløjet gravhøj (030315-1 jf. www.dkconline.dk) dels bopladsspor fra især stenalder men også jernalder (030315-66+77), anbefalede museet en forundersøgelse forud for byggeriet.

Forundersøgelsen blev betalt af bygherre.

Udgravningen foregik fra den 26.3.2008 til 27.3.2008, herefter forgik databehandling, analyser og rapport skrivning på museet.

Deltager(e)

Fra Sydvestsjælland Museum deltog Thomas Østergaard Jensen som udgravningsleder og Maria Berg som studentermedhjælper. Gravefører, maskine og landmåler blev stillet til rådighed af bygherre.

Lokalisering og topografi

Det undersøgte areal ligger i den nordvestlige del af Dianalund.

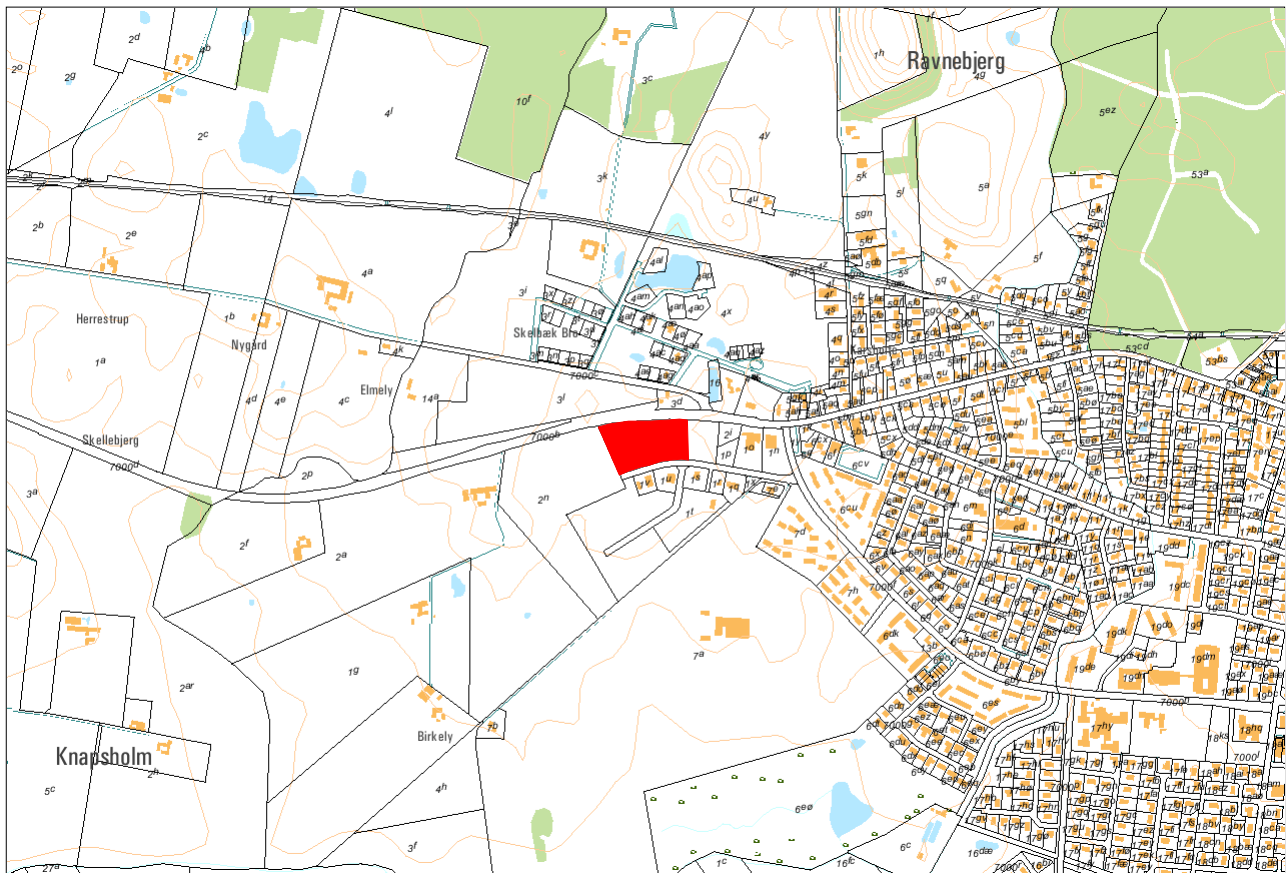

Fig. 1 Undersøgelsesområdet er markeret med rødt. (baggrundskort, matrikelkort © KMS)

Sagsarealet ligger i et typisk let kuperet morænelandskab, som falder ned mod en fugtig forsænkning i nord.

Området er på det højeste sted (ved råjord) målt til at være 33,3 m. over DNN, og på det laveste 30,5 m. over DNN.

Undergrunden består af fed gul moræneler. Muldlaget er mellem 30-40 cm.

Indmåling

Søgegrøfterne med anlæg blev indtegnet i målestoksforholdet 1:100. Grøfterne blev tegnet i 40 m baner, hvor der blev sat et målepunkt i hver ende. De 31 målepunkter blev indmålt den 28.3.2008 med GPS med en usikkerhed på under 5 cm.

Iagttagelsesforhold

Iagttagelsesforholdene var generelt gode. Dog blev udgravningen generet af meget lav og stærk sol.

Metode og beskrivelse

Med stor gravemaskine påmonteret en 2 m bred skovl afrømmedes muldlaget, indtil undergrunden fremstod tydelig i søgegrøfterne. De fremkomne anlæg blev med det samme streget op og markeret med en pind.

Søgegrøfterne med anlæg blev indtegnet i målestoksforholdet 1:100. Grøfterne blev tegnet i 40 m sektioner, hvor der blev sat et målepunkt i hver ende. Egentlige anlæg blev fortløbende A-nummereret, mens indmålingspunkterne blev fortløbende P-nummereret. Alle anlæg blev snittet med spade og tegnet i målestok 1:20, samt beskrevet ud fra form, størrelse, funktion, fyld og datering (hvis muligt).

Fund blev indsamlet anlægsvis, sorteret efter materiale og fortløbende x-nummereret. Endelig blev der som yderligere dokumentation taget digitale oversigtsfotos. Billederne er navngivet efter deres placering i MUD (Museernes udgravningsdata).

GIS og data

GPS-punkter med x og y koordinater samt højdekoter (z-koordinater) modtaget i målesystem sj34 fra landmåler blev konverteret til Kp2000sj vha. "Miftrans2006". Tabellen blev lagt i mappen Z:\Arkæologi\Journal\01174 Højvang miljølaboratorium\GIS\Landmåler\S2000.

Felttegningerne blev skannet og anvendt som raster-kort. Alle raster-filerne blev lagt i mappen Z:\Arkæologi\Journal\01174 Højvang miljølaboratorium\GIS\Kp2000Sj.

Disse kort orienteredes vha. målepunkterne og tabellerne blev lagt i ovenstående mappe.

I forbindelse med GIS-behandlingen af dokumentationsmaterialet (tegninger i 1:100) anvendtes KP2000 som projektion og Topografisk matrikelkort (KMS©) som baggrundskort.

Rentegningen blev gemt under Z:\Arkæologi\Journal\01174 Højvang miljølaboratorium\GIS\Kp2000Sj under navnet "01174_rentegning.wor".

Søgegrøfterne og de deri fremkomne anlæg digitaliseredes hhv. i primærtabellerne:

Felter, Anlæg, Undergrund og Muld, mens der til tematiseringen af rentegning blev oprettet tabeller for anlægstyperne "Grube, Recent og Dræn". I Map-info blev anlæggene kun beskrevet med type, resten af anlægsbeskrivelsen findes i MUD (museernes udgravnings data) under sagen SVM01174.

Tabellerne er gemt under Z:\Arkæologi\Journal\01174 Højvang miljølaboratorium\GIS\Kp2000Sj

I forbindelse med målfast udprint af hele undersøgelsesområdet i 1:200 (vha. multitools), blev der i rentegningens kosmetiske lag oprettet et gitter med en cellestørrelse på 80 x 80 meter til inddeling af hele det undersøgte areal, således at de enkelte bilag kunne printes ud med minimalt overlap i A3 format i 1:200.

Resultater

Af undersøgelsesarealets 13.350 m² blev der i alt udgravet 1158,4 m². Dette svarer til en undersøgelsesprocent på 8,7 %.

Disse 8,7 % er noget fra de 12 % som var det fastsatte mål, jf. det godkendte budget. Den lave procent skyldes, at et stort område i det sydvestlige hjørne allerede var blevet gravet væk til en skurvogns- og materialeplads, samt at den sydlige del af feltet var opblandet med vejmateriale - sandsynligvis fra anlæggelse af vejen ”Industri vest” - og derfor ikke blev undersøgt.

Der blev konstateret 7 forhistoriske anlæg. Ingen af disse kunne dog sammensættes til egentlige bygningskonstruktioner.

Anlægsnr.	Hovedgruppe	Undergruppe	Datering
3	Grube		Oldtid
5	Grube		Oldtid
6	Grube		Oldtid
7	Grube	Materialetagningsgrube	Jernalder
8	Grube		Oldtid
9	Grube		Oldtid
10	Grube		Oldtid

SVM01174-1. Oversigt over de ved forundersøgelsen fremkomne anlægstyper.

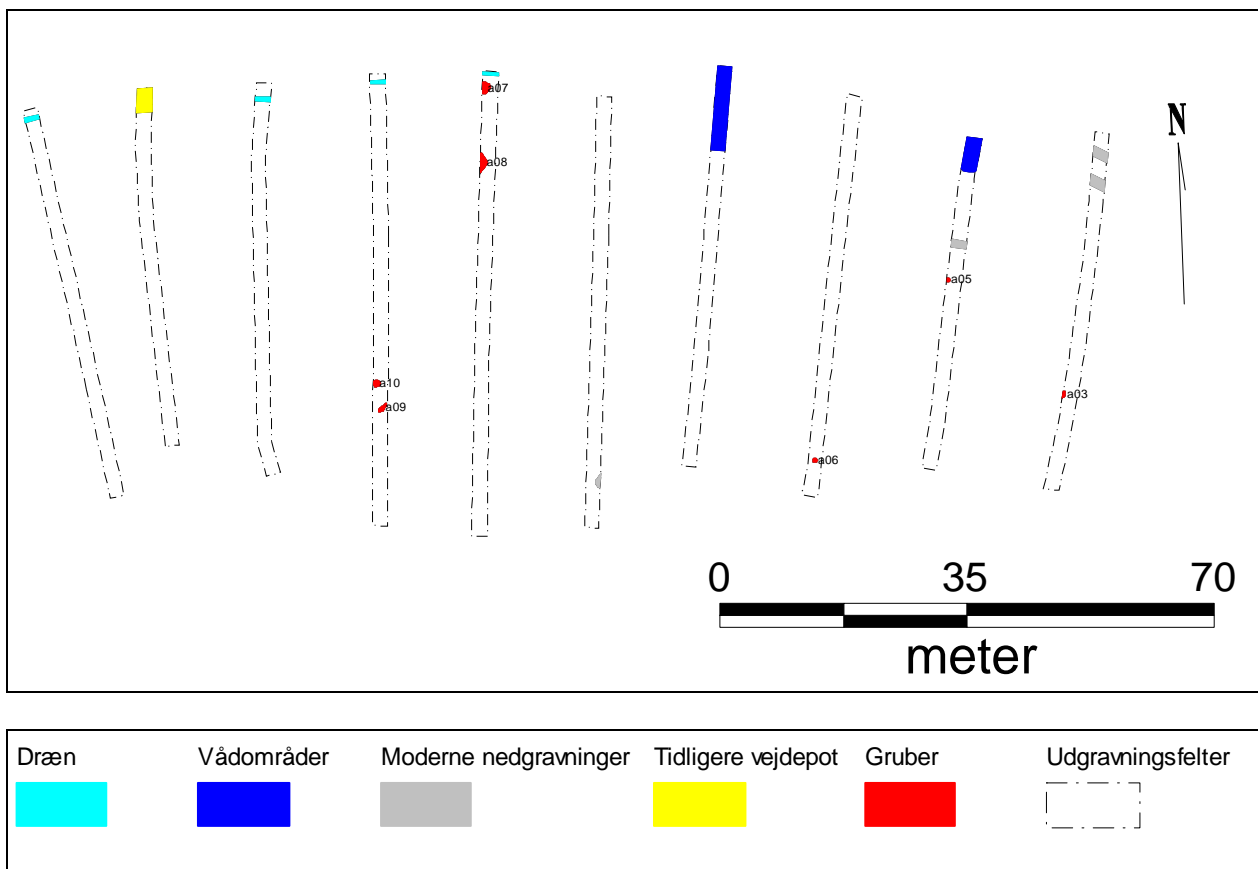

Fig. 2. Anlæg og andre nedgravningers placering i felterne. Se evt. også bilag 4

A07, en grube med en diameter på 215 cm. og en dybde på 74 cm, indeholdt keramikskår, benævnt X01. Disse skår lå i grubens bund. Keramikens brænding og grove magring daterer X01 til jernalderen. Skårene er alle bug-skår uden daterende ornamentik eller form, så en nærmere typologisk datering er ikke mulig. Skårene viser alle tegn på brug til madlavning i form af sortsvedning på indersiden.

Fig 3. Keramikskår (X01) fra anlæg 07 (Foto SVM01174G1)

Grubens form og placering i et område med godt ler til fremstilling af f.eks. keramik og lerklinede vægge, tyder på at det er en lertagningsgrube.

Vurdering og evt. fremtidige tiltag

Der er ikke grundlag for yderligere arkæologiske undersøgelser på undersøgelsesarealet. Dog skal man være opmærksom på, at der i området er tydelige tegn på aktivitet i jernalderen, og at der derfor er mulighed for at påtræffe jernalderbebyggelse på de tilstødende arealer. Museet vil derfor tilråde lignende arkæologiske forundersøgelser ved eventuelt kommende jordarbejder i disse områder.

Sorø d. 7.4.2008

Thomas Østergaard Jensen

Anlægsliste

Angivelse	Hovedgruppe	Undergruppe	Datering
1	Udgår		Udateret
2	Udgår		Udateret
3	Grube		Oldtid
4	Udgår		Udateret
5	Grube		Oldtid
6	Grube		Oldtid
7	Grube	Materialetagningsgrube	Jernalder
8	Grube		Oldtid
9	Grube		Oldtid
10	Grube		Oldtid

Fundliste

Angivelse	Materiale	Genstand	Datering	Antal
1	Keramik / oldtid	Sideskår, ornamenteret	Oldtid	3

Fotoliste

Filmnr.	Billednr.	Motiv	Filmtype	Dato	Fotograf
D	1	Grøft 1 set fra S. oversigtsbillede	Digital	26-03-2008	Berg, Maria
D	2	Oversigt med grøft 1 i baggrund- set fra SØ.	Digital	26-03-2008	Berg, Maria
D	3	Gravet område i SV. hjørnet. Set fra Ø.	Digital	26-03-2008	Berg, Maria
D	4	Oversigt af området set fra SV.	Digital	26-03-2008	Berg, Maria
D	5	Oversigt af området set fra SØ.	Digital	26-03-2008	Berg, Maria
D	6	Gravet hjørne som billede 3. set fra N.	Digital	26-03-2008	Berg, Maria
D	7	Oversigt over feltet set fra V.	Digital	26-03-2008	Berg, Maria
G	1	X1 keramik skår	Digital	02-04-2008	Jensen, Thomas Ø.

Tegningsliste

Tegningsnr.	Type	Målestok	Beskrivelse	Dato	Tegner
1	Plantegning	1:100	Udgravningsgrøfter	26-03-2008	Berg, Maria
2	Plantegning	1:100	Udgravningsgrøfter	26-03-2008	Berg, Maria
3	Plantegning	1:100	Udgravningsgrøfter	26-03-2008	Berg, Maria
4	Plantegning	1:100	Udgravningsgrøfter	26-03-2008	Berg, Maria
5	Profiltegning	1:10	anlæg 3,5,6,7,8,9,10	27-03-2008	Jensen, Thomas Ø.

SVM01174 x01

SVM01174-1

Bilag 1

Oversigtsfotos

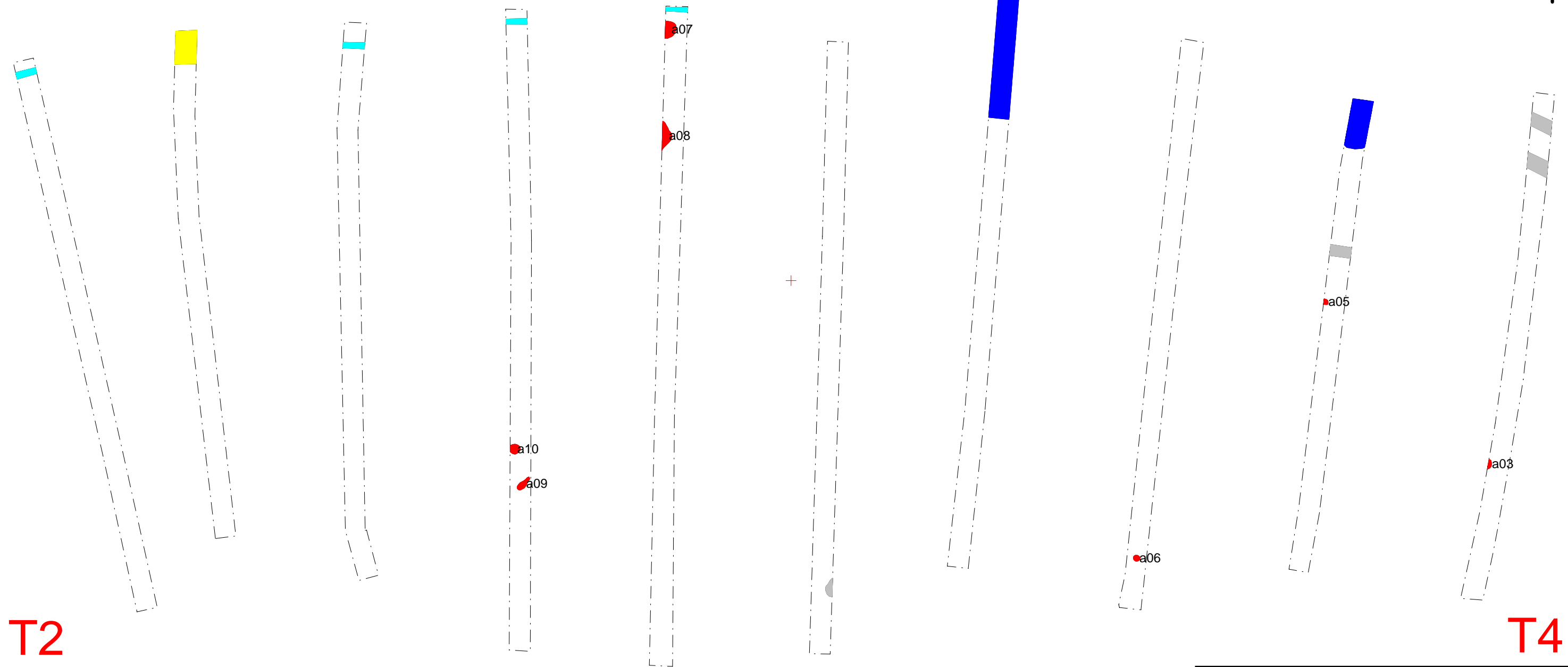
Y: 6156894

X: 656422

T1

T3

T2

T4

X: 656258

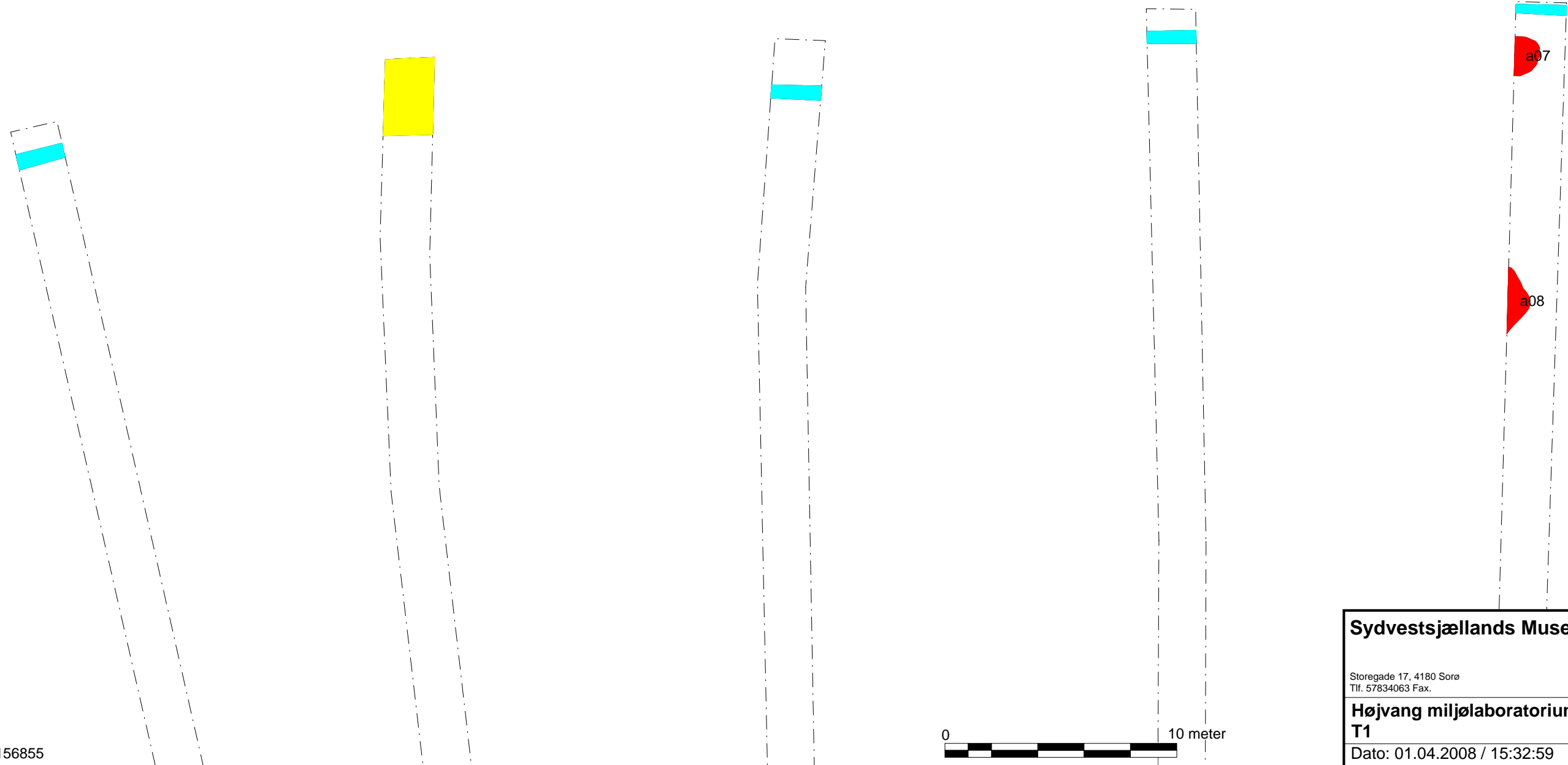
Y: 6156815

Sydvestsjælland Museum		
Storegade 17, 4180 Sorø Tlf. 57834063 Fax.		
Højvang miljølaboratorium	J.Nr. SVM01174	
Tegningsoversigt	Målforhold: 1:400	
Dato: 02.04.2008 / 11:37:36	Init.: ThomasØ	

Y: 6156895

X: 656341

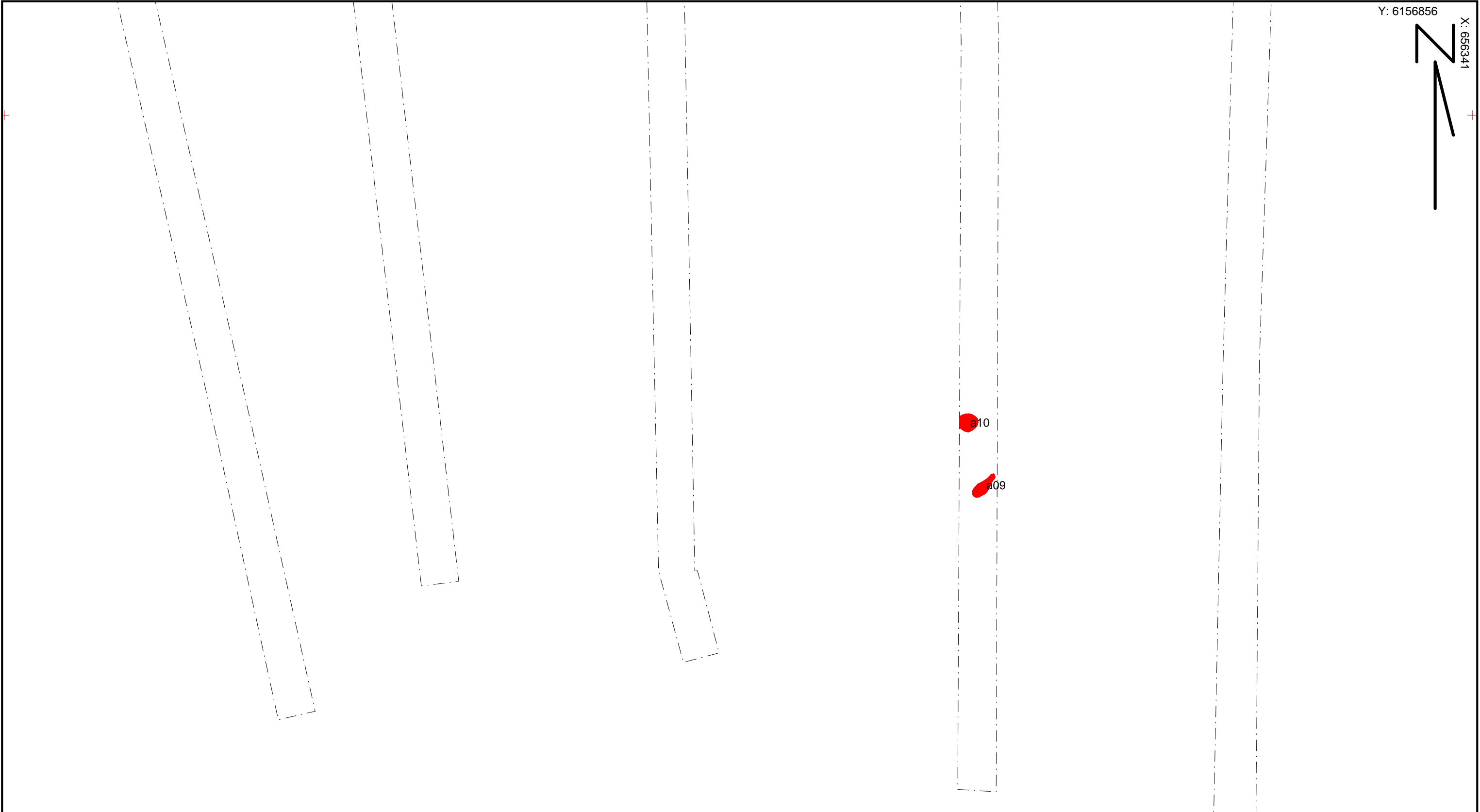
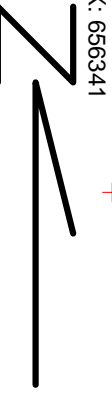
X: 656259
Y: 6156855

Sydvestsjælland Museum		
Storegade 17, 4180 Sorø Tlf. 57834063 Fax.		
Højvang miljølaboratorium	J.Nr. SVM01174	
T1	Målforhold: 1:200	
Dato: 01.04.2008 / 15:32:59	Init.: ThomasØ	

Y: 6156856

X: 656341

X: 656259

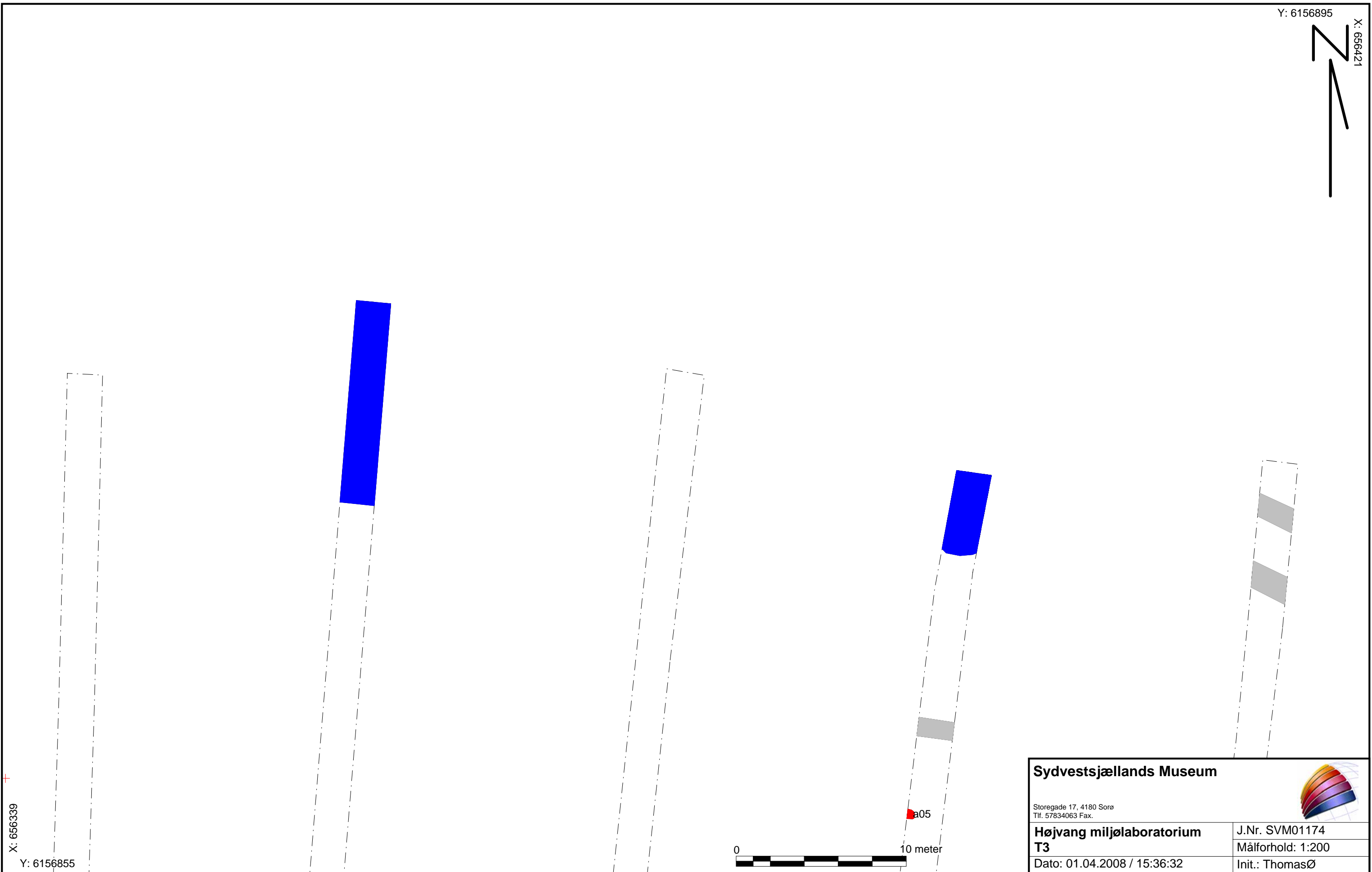
Y: 6156816

Sydvestsjælland Museum		
<small>Storegade 17, 4180 Sorø Tlf. 57834063 Fax.</small>		
Højvang miljølaboratorium	J.Nr. SVM01174	
T2	Målforhold: 1:200	
Dato: 01.04.2008 / 15:35:14	Init.: ThomasØ	

Y: 6156895

X: 656421

X: 656339

Y: 6156855

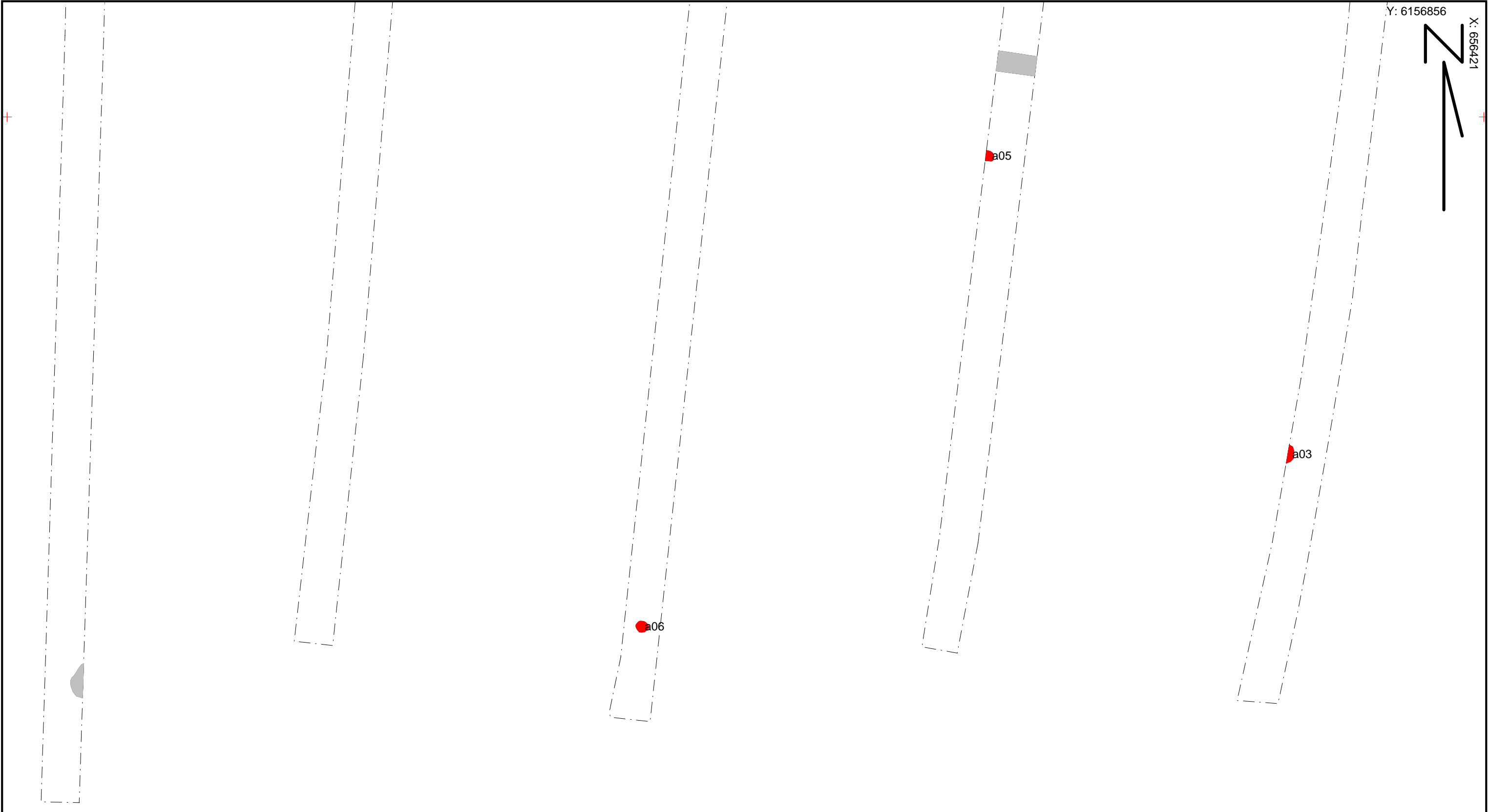
a05

Sydvestsjælland Museum		
Storegade 17, 4180 Sorø Tlf. 57834063 Fax.		
Højvang miljølaboratorium	J.Nr. SVM01174	
T3	Målforhold: 1:200	
Dato: 01.04.2008 / 15:36:32	Init.: ThomasØ	

Y: 6156856

X: 656421

X: 656339

Y: 6156816

Sydvestsjælland Museum		
Storegade 17, 4180 Sorø Tlf. 57834063 Fax.		
Højvang miljølaboratorium	J.Nr. SVM01174	
T4	Målforhold: 1:200	
Dato: 01.04.2008 / 15:37:36	Init.: ThomasØ	

Gruber
Forhistoriske bebyggelsespor
Dræn
Vådområde
Drænet sø/mose
Vejdepot
Moderne nedgravninger
Udgravnings felter
Mulddybder
Målt i cm.
★

